

Handläggare
Elfwendahl, Magnus

Datum
2017-11-22

Diarienummer
KTN-2017-0465

Kulturnämnden

Samrådsyttrande – detaljplan för nytt kraftvärmeverk i Boländerna, Uppsala kommun

Förslag till beslut

Kulturnämnden föreslås besluta

att till plan- och byggnadsnämnden avge upprättat yttrande avseende detaljplan för nytt kraftvärmeverk i Boländerna

Sammanfattning

Planförslaget möjliggör ett nytt kraftvärmeverk intill det befintliga i Boländerna. Det cirka 60 meter höga pannhuset med sin drygt 100 meter höga skorsten kommer att bli ett nytt inslag i Uppsalasiluetten. Det vinnande förslaget i en tidigare arkitekttävling ligger till grund för planförslaget.

Ärendet

Plan- och byggnadsnämnden har beslutat sända ut ett detaljplaneförslag för nytt kraftvärmeverk i Boländerna. Eventuella synpunkter på förslaget ska vara nämnden tillhanda senast 15 december 2017. Förvaltningen har begärt att remisstiden förlängs till 19 december.

Syftet med planläggningen är att möjliggöra ett nytt kraftvärmeverk intill det befintliga. Motivet till ett värmeverk är att det nuvarande kraftvärmeverket behöver bytas ut, dels på grund av hög ålder och dels för att ersätta torvbränslet mot ett koloxidneutralt bränsle. Kraftvärmeverket är en av flera anläggningar som försörjer Uppsala stad med värme.

Kommunstyrelsen genomförde under 2012 samråd om förslag till planprogram för lokalisering av nytt kraftvärmeverk. Huvudfrågan gällde vilket av de tolv alternativa lägena som var lämpligast för ett värmeverk. Det visade då att det enda läge som försvarsmakten kunde godkänna var en lokalisering intill Vattenfalls befintliga anläggning i Boländerna. Kommunstyrelsen beslutade därför förorda detta läge.

Större delen av planområdet kommer enbart vara synlig inifrån Vattenfalls egna fastigheter och från Stålgatan. Marken runt planområdet domineras av storskaliga industribyggnader,

anläggningar och transportrör i luften. Den största anläggningen inom området är den befintliga avfallsförbränningen (Block 5). Den del av planområdet som ligger inom Vattenfalls fastighet upptas huvudsakligen av de containrar med torv som utgör bränsle till det nuvarande kraftvärmeverket samt anläggningar för bearbetning av torven.

Den nya anläggningen ska ge kraftvärmeverket en tydlig formidentitet som är synlig på långt håll. Den ska ha en siluett som kan samverka med berättelsen om Uppsala stad med domkyrka, slott, vattentorn och befintlig skorsten. Genom gestaltningen ska den synliggöra en hållbar produktion av energi och i sin gestaltning och disposition förstärka de omgivande gatornas gaturum. Vidare ska den koppla samman det nya kraftvärmeverket upplevelsemässigt med den befintliga anläggningens märkesbyggnader.

Pannhuset kommer att vara den mest framträdande byggnaden och därför ska störst vikt läggas vid dess gestaltning. Det blir ett nytt landmärke i staden med en egen identitet som samtidigt lever i samklang med stadens övriga landmärken. Fasaden föreslås vara av järnfritt profilglas med en knottig yta, för att föra den stora byggnadsvolymen så transparent och reflekterande som möjligt. Glasfasaden ska ha ett rastermönster som tunnans ut uppåt och som hämtar sin färgskala från slottet och domkyrkan.

Detaljplanens byggrätter behöver vara flexibla så att hela anläggningen för värmeproduktion kan utvecklas i takt med att ny miljövänligare teknik utvecklas samtidigt som det kan komma nya krav och regler gällande bränsle, utsläpp och annat som ingår i processerna. Avsikten med planbestämmelserna är därför att reglera höjd, storlek och utseende på de delar av anläggningen som är väl synliga från långt håll samtidigt som de är mer tillåtande när det gäller de relativt mindre volymernas placering, utbredning och utseende. Bjerking har på exploatörens uppdrag gjort en analys av planförslagets inverkan på riksintresset för kulturmiljövården och den klassiska Uppsalasiluetten som redovisas i ett medföljande underlag. Enligt konsulten påverkas inte riksintresset av kraftvärmeverket, däremot siluetten.

Kulturförvaltningen

Sten Bernhardsson
Direktör, chef för kulturförvaltningen

Bilaga 1 Yttrande Nytt kraftvärmeverk i Boländerna
Bilaga 2 Nytt värmekraftverk, illustration

Planhandlingar finns att hämta på kommunens hemsida (www.uppsala.se). Klicka på: **Boende och trafik**, och därefter på **Stadsutveckling och planering** och klicka på **Detaljplaner**. Gå sedan till **se detaljplaner som är öppna för samråd eller granskning**. Klicka på **Nytt kraftvärmeverk i Boländerna**. Sök sedan upp den planhandling du söker.

Handläggare
Elfwendahl, Magnus

Datum
2017-11-22

Diarienummer
KTN-2017-0465

Plan- och byggnadsnämnden

Samrådsyttrande – detaljplan för nytt kraftvärmeverk i Boländerna, Uppsala kommun

PBN 2013-000404

Kulturnämnden har tagit del av rubricerade planförslag och vill anföra följande.

Sammanfattning

Kulturnämnden anser att:

- det är ett föredömligt arbetssätt att i ett tidigt skede i planeringsprocess ta fram underlag som preciserar de kulturvärden som kan komma att påverkas för att därigenom främja insatser som tar tillvara dessa värden.
- de i planförslaget föreslagna planbestämmelserna har väl hanterat frågan om byggnadsverkens volymer och höjd.

Kulturnämndens synpunkter

Plan- och bygglagen (PBL) syftar till att främja goda sociala levnadsförhållanden och en god långsiktigt hållbar livsmiljö för såväl människorna idag som för kommande generationer. Enligt PBL:s åttonde kapitel ska varje planområdes särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden skyddas och befintliga karaktärsdrag respekteras och tas tillvara.

Ibland behöver planeringen få bättre beslutsunderlag när det gäller kulturmiljö och antikvariska värden. Detta initierar många gånger kulturmiljöutredningar inriktade på att närmare granska vissa frågor. Kulturmiljöanalyser är speciella eftersom det handlar om bedömningar snarare än kvantifierbara saker. Vidare finns det alltid en risk att utredningar som har i uppgift att i första hand granska specifika frågor negligerar de faktum att en

tillsynes begränsad påverkan kan få relativt stora konsekvenser i andra sammanhang. Detta gäller bland annat den s.k. Uppsalasiluetten.

Ett nytt kraftvärmeverks konsekvenser för Uppsalas stadsbild och staden som riksintresse för kulturmiljövården har utretts och utredningen bifogas planhandlingen. Underlaget har tagits fram av en konsult som upphandlades av exploitören. Utredningsuppdragets övergripande fråga har varit att klarlägga om, och i så fall hur, det nya kraftvärmeverket påverkar betydelsefulla kulturvärden. Utredarens slutsats är att verkets pannhus kommer att påverka Uppsalas välkända siluett, men att den nya byggnaden samspelar med såväl sin närmsta omgivning som den klassiska uppsalasiluetten.

Kulturnämnden anser att det är ett föredömligt arbetssätt att tidigt i en planeringsprocess att ta fram underlag som preciserar de kulturvärden som kan komma att påverkas för att därigenom främja insatser som tar tillvara dessa värden. Vidare är det nämndens mening att de i planförslaget föreslagna planbestämmelserna har väl hanterat frågan om byggnadsverkens volymer och höjd. Att ge kraftvärmeverket en tydlig formidentitet som är synlig på långt håll står inte i konflikt med ett bevarande av det kulturarv som Uppsalasiluetten representerar utan kan ses som ett tillskott till den bild som utöver slottet och domkyrkan, förmedlas av ”staden på slätten”.

Kulturnämnden

Peter Gustavsson
Ordförande

Samuel Lundström
Nämndsekreterare

Fotomontage Liljewall arkitekter / material hämtat från rapport: Nytt värmekraftverk i Uppsala, kulturmiljöanalys.